

14 keinoa opettaa lapsille rahan arvoa

---

1. Kun lapsi osaa laskea, tutustuta hänet rahan vaikkapa laskemalla yhdessä kolikoita. Ota aktiivinen rooli ja muista että kertaus ja toisten tarkkaileminen ovat keinoja, joiden avulla lapset oppivat tehokkaasti.
2. Keskustele lastesi kanssa arvoista, joita itselläsi on rahan suhteen ja opeta heitä säästämään ja valmiuksia järkevään kuluttamiseen.
3. Opeta lapsille ero tarpeiden, halujen ja toiveiden välillä. Erojen ymmärtäminen auttaa kulutus päätöksiä pohdinnassa.
4. Tavoitteiden asettaminen on tärkeässä osassa lasten oppiessa rahan arvoa ja säästämistä. Asetettuja tavoitteita kohti pyrkiminen lisää motivaatiota ja opettaa pitkäjänteisyyttä. Tavoitteita voivat olla hyvät arvosanat todistuksessa tai uuden lelun saaminen säästämällä. Lapsi oppii samalla ottamaan vastuuta omista päätöksistään.
5. Kerro lapselle kuluttamisesta ja säästämistä. Kannusta säästämiseen tavoitteiden asettamisen kautta ja kertomalla siitä, miten talletuksille voi saada korkoa. Harkitse voisitko soveltaa korkokäsitettä maksamalla lapselle korkoa myös kotona säästetyistä rahoista. Kun lapsi osaa prosenttilaskun, voitte määritellä myös säästöistä saatavan korkoprosentin. Jos lapsi säästää omaa rahaa jotain isompaa hankintaa varten, voivat vanhemmat jossain vaiheessa tulla vastaan esimerkiksi lupaamalla kaksinkertaistaa lapsen säästämän summan.
6. Pohdi missä muodossa annat viikkorahan. Jos viikkorahan suuruus on esimerkiksi 5 euroa, voit antaa lapselle viisi euron kolikkoa ja kannustaa laittamaan säännöllisesti säästöön yhden euron. Yhdessä lapsen kanssa voi laskea, kuinka paljon yhden euron säästäminen viikossa tekee vuodessa.
7. Ota lapsi mukaan, kun avaat hänelle säästötilin pankissa. Kerro, että säännöllinen säästäminen on varmin keino kartuttaa tilin saldoa. Älä vastusta, jos lapsi haluaa nostaa tililtään rahaa jotain valitsemaansa hankintaa varten. Anna lapsen ottaa vastuu omista päätöksistään.

8. Kannusta lasta pitämään kirjaa tuloistaan ja menoistaan. Esittele helppoja keinoja tämän toteuttamiseksi.
9. Ota lapsi mukaan ruokaostoksille. Suunnitelkaa ensin yhdessä kauppalista ja pohtikaa mitä kaupasta tarvitsee ostaa. Kaupassa ollessanne kannusta lasta vertailemaan samankaltaisten tuotteiden hintoja ja opeta lapsi lukemaan ja hyödyntämään yksikköhinnan merkintöjä.
10. Anna lapsesi tehdä itse kulutusvalintoja, sekä hyviä että huonoja. Valintojen jälkeen keskustele niiden eduista ja haitoista. Rohkaise lasta järkevään kuluttamiseen etenkin isompien hankintojen suhteen. Kerro eri keinoista, kuten hintojen vertailusta, valintojen laittamisesta tärkeysjärjestykseen ja oikean ajan valitsemisesta ostopäätökselle (esim. alennusmyynnit). Kun lapsi on tehnyt päätöksen jostain asiasta jonka hän haluaa ostaa, voit pyytää lastasi mainitsemaan vähintään kolme muuta asiaa, joita samalla rahamäärällä voisi saada. Samalla lapsi oppii perustelemaan oman valintansa.
11. Opeta lasta arvioimaan mainontaa televisiossa, radiossa, elokuvissa, internetissä ja lehdissä. Kerro, koska mainoksiin on syytä suhtautua kriittisesti. Muistuta, että jos jokin vaikuttaa liian hyvältä ollakseen totta, se useimmiten ei ole sitä.
12. Kerro lapsellesi lainaan ja luottoihin liittyvistä riskeistä. Opeta että korko on lainan kustannus ja että ilmaista lainaa ei ole. Kerro myös mitä tapahtuu, jos lainaa tai muita laskuja ei maksa ajallaan takaisin.
13. Käytä arkipäivän tilanteita hyväksesi, kun selität lapselle talouteen liittyviä ratkaisuja. Jos lapsi esimerkiksi on mukana, kun maksat ravintolassa luottokortilla, voit kertoa mitä tapahtuu: luottokortin sijaan voisit maksaa myös käteisellä tai pankkikortilla, luottokortilla maksamisesta seuraa lasku joka täytyy maksaa jne.
14. Tee rahankäyttöön liittyvistä keskusteluista rutiinia. Jos lapsesi pitää kirjaa tuloistaan, menoistaan ja säästöistään, päätä säännöllistä ajoista jolloin voitte yhdessä käydä tuloksia läpi. Samalla voit kertoa muista talouteen liittyvistä asioista lapsen iän ja kehitystason mukaisesti.